

АНГАЖОВАНА ЖЕНСКА ПРОЗА¹Институт за књижевност и
уметност, Београд

Апстракт: На основу идејне, тематске и уметничко-стилске сродности која је уочена у књижевном деловању неколико београдских ауторки, у овом раду се њихов књижевни корпус и континуитет стварања одређује терминолошком синтагмом *ангажована женска проза* и посматра као издвојен и целовит феномен. Циљ рада је да апстрахује основне карактеристике ове књижевноисторијске појаве која је имала ненарушен континуитет од 30-их до 50-их година 20. века и постави један од могућих појмовно-теоријских оквира за даља читања, тумачења и компаративна истраживања датог и сличних књижевних корпуса. Методолошки ослонац за опис и објашњење ангажоване женске прозе делом се може пронаћи у ранијим књижевноисториографским и теоријским разматрањима југословенског покрета социјалне литературе, затим у Сартровом одређењу ангажоване књижевности, као и у феминистичким истраживањима историје жена, феминистичких покрета и женске књижевности. Циљ рада управо и јесте да укаже на нужност повезивања три наведена методолошка усмерења када је реч о проучавању континуираних процеса еманципације жена којем припада и дати књижевни ток. Тачније, Сартров концепт ангажоване књижевности артикулисан после Другог светског рата узет је као везивна нит излагања: он се примењује на ранију, односно женску, прозу, и обратно, тумачења те прозе обогаћују дати концепт, додајући му један дијахронички дубљи и један потенцијални феминистички аспект. Коначно, резултати истраживања и разматрања могли би да нађу примену и у оквиру студија ангажованости које се у домаћем контексту обликују у последњих неколико година као друштвено-хуманистичка поддисциплина.

Кључне речи: ангажман, проза, реалистички стил, еманципација, револуција, српска књижевност, Краљевина Југославија, СФРЈ, феминизам, КПЈ

Писац је ситиуиран у свом времену: свака реч има одјека. И свако ћушање. Ја смајрам Флобера и Гонкура одговорним за рејресалије које су уследиле њосле Комуне, јер нису написали ниједан редак да би их сиречили.

(Жан-Пол Сартр, „Ангажована књижевност“, превела Фрида Филиповић, у: *О књижевности и њисцима*, 1962, 6; и: *Шта је књижевност*, 1981, 5).

¹ Овај рад резултат је истраживања на пројекту *Улога српске периодике у формирању књижевних, културних и националних образаца* (ОИ 178024), које финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.